

Ústavní soud

Joštova 625/8
660 83 Brno

V Brně dne 26. 3. 2020

Sp. zn. nepředchází

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST

**směřující proti omezení svobody pohybu vládou ČR a
Ministerstvem zdravotnictví ČR,**

zejména pak proti zásahu do základních práv stěžovatelky v důsledku

- Usnesení vlády ČR ze dne 12. 3. 2020 č. 194 o vyhlášení nouzového stavu
- Usnesení vlády ČR ze dne 15. 3. 2020 č. 215 o přijetí krizového opatření
- mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví ČR ze dne 23. 3. 2020, č.j. MZDR 12745/2020-1/MIN/KAN

Stěžovatelka: XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

1

Právní zástupce: David Zahumenský, advokát AK se sídlem tř. Kpt. Jaroše 1922/3,
602 00 Brno

Účastníci: **Vláda ČR,** Úřad vlády České republiky, nábřeží Edvarda Beneše 4, Praha 1 - Malá Strana, PSČ 118 01

Ministerstvo zdravotnictví ČR, Palackého náměstí 375/4128 01 Praha 2

Vedlejší účastník: **Poslanecká sněmovna,** se sídlem Sněmovní 4, 118 26 Praha

Elektronicky

Přílohy

- plná moc
- napadená opatření orgánů moci výkonné

I. Úvod

[1] Advokát Václav Vlk ve svém článku „**Česko má první oběť koronaviru. Ústavní systém**“ uvedl: „Česká vláda překročila pomyslnou mez v našem ústavním systému a začala se chovat způsobem, který ohrožuje demokracii. ...

*Protiústavní se stává postup vlády právě v tom, že přestala činit, co je demokratické. **Vláda musí veřejně ospravedlňovat potřebné kroky, vysvětlovat potřebné kroky a sdělovat lidem v míře absolutně nutné, že se o jejich práva bude starat a diktátorské pravomoci bude zvažovat na lékárenských vahách a pokud možno ihned je vrátí zpět, zvažujíc každodenně potřebnost, kterého konkrétního omezení.** Vrchol arogance a současně protiústavnosti přichází prohlášení o uzavření hranic. Každý z politiků se předhání v technokratickém opatření, které co nejvíce zakáže, omezí a pokud možno zamezí svobodě pohybu, svobodě lidské vůle. Zakázat překračovat hranice je totiž velmi efektivní a hezky to vypadá a je to hlavně hned. Třeba na rozdíl od banálního povolání osob, které mohou přispět k pomoci zdravotníkům. K takové pomoci, která spočívá v pomoci při péči o nemocné, v úklidu v nemocnicích, atd. Jen se to strašně těžko dělá, vyžaduje to přemýšlet a nedá se to hezky natočit do televize. Špatně se mi to píše, ale uzavření hranic a zákaz opustit republiku už je protiústavní. Tímto způsobem nesmí vláda jednat, protože existují měkčí, ale náročnější řešení se stejným efektem. Tím je ostraha hranic. ... Tak pro všechny tady mám jiný příklad. Vláda tady rozhodla o tom, že když na vás někdo naprská vir, vy to nebudete vědět a nakazíte nevědomky třeba svoje dítě, partnera, kolegy v práci, a nebo si lehkovážně neumyjete pořádně ruce na WC a někdo se nakazí, hrozí vám 12 let trestu odnětí svobody. Vláda naprosto nehorázně zařadila vir do seznamu nakažlivých nemocí, který právě je provázán s trestním právem, a to přesně tak jak píšu. Skupina technokratů bez vědomí souvislosti vládne špatně.*

Úplně ostudná je role parlamentu. Role poslanecké sněmovny, která se rozpustila fakticky. Jako hlídací pes tak přestala fungovat. Milí politici, podpora napříč politickým spektrem v těžké době neznámá, že zavřeme oči před zneužíváním výsostných práv vlády a před jejich zneužíváním v naprosté nevědomosti, tak jak jsem popsal. Poslanci, proto jste poslanci aby jste konali, ne si demonstrativně rozpustili schůzi a utekli domů. Ano, je to nebezpečné, ale proto jste byli zvoleni.¹

[2] Tento text byl publikován již 13. 3. 2020. Od té doby se již stalo normou to, co bylo dříve zcela nemyslitelné. **Bylo a je omezováno právo podnikat takovým způsobem, který existenčně ohrožuje podnikatele i jejich domácnosti, poprvé v historii svobodného českého státu bylo občanům zakázáno opustit jejich zemi, byly bez zákonného podkladu odloženy doplňovací volby do senátu, nejprve omezena a pak i zakázána možnost konání zastupitelstev územních samosprávných celků.**

¹ Václav Vlk. Česko má první oběť koronaviru. Ústavní systém. Česká justice. Dostupné z <https://www.ceska-justice.cz/blog/cesko-ma-prvni-obet-koronaviru-ustavni-system/>

Občané mají povinnost nosit roušky, které jsou podle stanoviska WHO zdraví škodlivé.

[3] Pokud se podíváme kousek za hranice, vidíme, jak v Maďarsku kontrolu nad 140 klíčovými maďarskými podniky přebírá v těchto dnech armáda. Podle vládního návrhu se parlament rozpustí do konce roku, v zemi bude vyhlášen na neomezeně dlouho výjimečný stav, budou zakázány volby a referenda. Porušování bezpečnostních opatření se bude trestat vězením, za šíření „poplašných zpráv“ bude hrozit pětiletý trest.²

[4] Skutečně se budou evropské země ubírat tímto směrem? Zahodíme všechna práva a svobody, které naši předkové tak pracně vydobyli?

[5] Právě před sto lety probíhala v Evropě epidemii španělské chřipky, která také byla novým virem pocházejícím z Asie. Ač její vrchol dopadl na léta 1918 – 1919 a na válkou zubožené obyvatelstvo, které žilo v nesrovnatelně horších podmínkách hygienických (probíhaly epidemie tyfu a úplavice) a mělo neskonale méně výživných potravin, odpočinku a lékařské podpory, lidé budovali demokracii. V českých zemích proběhl vrchol epidemie od října 1918 do března 1919. Možná, kdyby se zachovali stejně jako dnešní vládní představitelé, nedočkali bychom se Ústavy z roku 1920, neměli bychom jednu z nejlepších zemí v celé Evropě, nedočkali bychom se rovného volebního práva ani dalších výdobytků fungujícího právního státu. V roce 1918 bychom se nemuseli dočkat ani vyhlášení samostatného Československa, protože by to prostě kvůli absurdním zákazům a omezením lidských svobod nešlo. Je obecně známo, že na španělskou chřipku zemřelo 50 000 000 – 100 000 000 lidí, což bylo více než obětí ve Velké válce. Lidé přes přestálé hrůzy a obrovské ztráty věděli, že je nutné pokračovat a budovat společnost a demokracii, nikoli ji záměrně a bez skrupulí ničit. Španělská chřipka přitom probíhala zvláště těžce u těch nejsilnějších a ztráty na životech byly proto pro společnost tvrdé. Na španělskou chřipku neumíralo jedno procento nakažených, jak je to podle odhadů u koronaviru, ale zemřel každý desátý. Španělská chřipka byla nemoc, která by dnešní společnost ochromila a uvrhl do diktatur a zoufalé ekonomické krize. **Naši předkové se dokázali výzvě postavit a bojovali nejen s ní, ale i za demokracii. Dozajista se báli snažili se chránit, ale nedočtli jsme se, že by se uvažovalo o zásadních omezeních lidských práv.**

[6] Krutý popis průběhu španělské chřipky pochází z knihy Pathologie a terapie nemocí vnitřních: „*Docela jiný obraz klinický vzbuzuje prudký zánět plicní, který vzniká v akutním stadiu choroby při některých epidemiích jako jejich neblahá význačná známka, jak jsme toho byli svědky v druhém rozmachu epidemie na podzim r. 1918. Zcela náhle a neobyčejně prudce s třesavkou vystoupí horečka, nemocný se cítí zchvácen těžkou chabostí, a za pár hodin se mu zúžují prsa, krátí dech, kašle a vykašlává hnisavé sputum, je zprvu rozpálen, brzo však se jeho barva mění modráním rtů a bledostí obličeje*

² Zdroj: Deník – dostupné z https://www.denik.cz/ze_sveta/madarsko-firmy-armada-orban-parlament-20200324.html

smíšenou s promodralostí, v nejprudších případech přímo lapá po vzduchu. Má velmi rychlý tep, koupe se v potu, málo močí, ztrácí chuť k jídlu, podaný nápoj pro dušnost nemůže polykat. Objektivně má všude po plicích pískoty a vrzoty, někde, zvláště na spodině dolních laloků i vlhké rachoty, které splývají v jednotný šelest, žádné ztemnění, spíše hypersonorní poklep roztažených plic. Tento stav trval v nezmenšené krutosti mnoho hodin, několik dní. Žádné antipyreticum, žádné kardiacum, žádné analepticum nepomáhalo. Byl to nezapomenutelný obraz, když nemocný všecek lividní, lapaje po vzduchu násilnými inspiracemi, koupaje se v studeném potu, s rychlým, takřka mizejícím tepem, při jasném vědomí pozoroval všecko naše marné úsilí pomoci mu, slovy dušností přerývanými a ustrašeným pohledem nám projevoval své cítění, že není vyváznutí, a najednou se zhroutil s oedemovou zpěněnou tekutinou v ústech a umíral. - Tato prudká asfyktická pneumonie končila v 85 % smrtí už po 18 hodinách, druhý, třetí, nejdéle šestý den, a zchvacovala na rozdíl od předcházejících pneumonií mladé silné lidi v plném zdraví, nápadně také těhotné mladé ženy, a nebyla nijak zvlášť nebezpečná starcům, neduživcům a souchotinářům. Na konci epidemie a z jara 1919 jsem viděl podobné pneumonie také jako zakončení několikanedělní nemoci s kolísavými příznaky bronchopneumonie a bronchitidy. - V epidemiích po roce 1919 jsme viděli tyto pneumonie výjimečně, a nikdy ve skupinách. Ale z minulosti víme o podobných chřipkových plicních morech v Itálii 1450, 1537, 1564, v Anglii 1781." **Přesto dokázali lidé v tak krutých podmínkách vybudovat právní stát, který by nám dnes v mnohém měl být vzorem.**

[7] Stěžovatelka je přesvědčena o tom, že není možné moc výkonnou ponechat bez kontroly v situaci, kdy jsou evidentně bez promýšlení důsledků a neuváženě namísto pomoci lidem využívána nepřiměřeně tvrdá opatření, která ohrožují samou podstatu demokracie a právního státu v ČR. Proto se stěžovatelka jako osoba přímo dotčená vymezenými opatřeními exekutivy dovolává soudní ochrany ze strany Ústavního soudu.

[8] Stěžovatelka zdůrazňuje, že souhlasí s nezbytností provedení určitých opatření. Uvědomuje si, že je třeba důsledně chránit slabší jedince ve společnosti, ovšem není to možné absolutně na úkor veškerého dalšího života společnosti. Proto považuje některé kroky vlády za nezbytné a samozřejmě se jim ráda podřídí. Požaduje ale, aby se jednalo o kroky odůvodněné, podložené odbornými informacemi a především požaduje, aby se řádně dodržovala pravidla, která jsou pro nouzový stav a krizové řízení předem připravena a schválena. Pokud má dojít k omezení základních práv a svobod (a zde nemluvíme o občanských a politických právech, ale o základních právech a svobodách jedince, které byla za nedotknutelné považována již v po revolucích v 18. a 19. století) musí se tak stát na základě skutečně odůvodněných podkladů a opatření nesmí realizovat premiér bez kontroly Poslanecké sněmovny a bez kontroly odborníků z krizových štábů a komisí.

[9] Dne 18. března 2020 se Senát projevil jako bojovník jako první instituce pojmenoval přesně a bez příkras to, co právě teď na národu páchá exekutiva. V rámci 324. usnesení senátu bylo konstatováno toto:

1) krize související s pandemií koronaviru je vážná a bude mít dalekosáhlé ekonomické a sociální dopady na celou společnost;

2) vláda nevyužila všechny prostředky ke zvládnutí situace, podcenila komunikaci a tím podryla důvěru v instituce státu a v jejich schopnost obstát v náročných situacích;

3) předseda vlády ČR oddaloval nasazení zákonných standardních mechanismů krizového řízení a nepostupoval v souladu s právním řádem ČR, zejména se zákonem č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení tím, že včas neaktivoval ústřední krizový štáb;

[10] Jak je možné, že senát zůstal v tomto stanovisku osamocen? Jak je možné, že poslanecká sněmovna zcela rezignovala na svou roli kontrolora exekutivy? Stěžovatelka bohužel musí konstatovat, že v této situaci si neumí představit jiné řešení situace, nežli zásah ze strany Ústavního soudu.

II.

Napadená opatření moc výkonné

II.1. Vyhlášení nouzového stavu vládou ČR

[11] Dne 12. 3. 2020 bylo Vládou ČR podle čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR (dále jen „zákon o bezpečnosti“) přijato usnesení č. 69, kterým byl vyhlášen na dobu od 14.00 hodin dne 12. března 2020 na dobu 30 dnů nouzový stav, kterým vláda:

I. nařizuje ve smyslu § 5 písm. a) až e) a § 6 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, pro řešení vzniklé krizové situace krizová opatření, jejichž konkrétní provedení stanoví vláda samostatným usnesením vlády;

II. ukládá

1. předsedovi vlády řídit a koordinovat úkoly podle bodu I.;

2. členům vlády požádat vládu o předchozí souhlas k opatřením souvisejícím s vyhlášením nouzovým stavem, která člen vlády nebo jím řízené ministerstvo činí v rámci svých pravomocí, a to před jejich uplatněním;

III. dosavadní vydaná a platná mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví nejsou tímto vyhlášením nouzového stavu dotčena;

IV. toto rozhodnutí nabývá účinnosti dnem 12. března 2020, ve 14.00 hodin a jeho platnost končí uplynutím 30 dnů od nabytí jeho účinnosti;

V. pověřuje předsedu vlády informovat neprodleně Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o vyhlášení nouzového stavu podle bodu I. tohoto usnesení.

(dále také jen „Opatření o vyhlášení nouzového stavu“)

II.2. Krizové opatření vlády spočívající v zákazu volného pohybu osob na celém území ČR

[12] Dne 15. 3. 2020 bylo vládou ve smyslu ustanovení § 5 písm. c) a § 6 odst. 1 písm. b) krizového zákona přijato usnesení č. 215 o přijetí krizového opatření:

Vláda s účinností ode dne 16. března 2020 od 00:00 hod. do dne 24. března 2020 do 6:00 hod.

I. zakazuje volný pohyb osob na území celé České republiky s výjimkou:

- a) cest do zaměstnání a k výkonu podnikatelské nebo jiné obdobné činnosti,*
 - b) nezbytných cest za rodinou nebo osobami blízkými,*
 - c) cest nezbytně nutných k obstarávání základních životních potřeb (např. nákup potravin, léků a zdravotnických prostředků, hygienického zboží, kosmetiky a jiného drogistického zboží, krmiv a dalších potřeb pro zvířata), včetně potřeb příbuzných a osob blízkých, zajištění péče o děti, zajištění péče o zvířata, využívání nezbytných finančních a poštovních služeb, doplnění pohonných hmot,*
 - d) cest nezbytně nutných k zajištění potřeb a služeb podle písmene c) pro jinou osobu (např. dobrovolnictví, sousedská výpomoc),*
 - e) cest do zdravotnických zařízení a zařízení sociálních služeb, včetně zajištění nezbytného doprovodu příbuzných a osob blízkých, a zařízení veterinární péče,*
 - f) cest za účelem vyřízení neodkladných úředních záležitostí, včetně zajištění nezbytného doprovodu příbuzných a osob blízkých,*
 - g) výkonu povolání nebo činností sloužících k zajištění*
 - 1. bezpečnosti, vnitřního pořádku a řešení krizové situace,*
 - 2. ochrany zdraví, poskytování zdravotní nebo sociální péče, včetně dobrovolnické činnosti,*
 - 3. individuální duchovní péče a služby,*
 - 4. veřejné hromadné dopravy a další infrastruktury,*
- (dále jen „Krizové opatření ze dne 15. 3. 2020“)**

II.3. Mimořádné opatření ministerstva zdravotnictví

[13] Dne 23. 3. 2020 přijalo Ministerstvo zdravotnictví ČR mimořádné opatření č.j. MZDR 12745/2020-1/MIN/KAN, kterým byl fakticky převzat text Krizového opatření ze dne 15. 3. 2020, ovšem nyní na základě § 69 odst. 1 písm. i) a odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

(dále jen „Mimořádné opatření ze dne 23. 3. 2020“)

III.

Stručně k osobě stěžovatelky a její legitimaci podat ústavní stížnost

[14] Stěžovatelka je žena ve věku 49 let, má 3 syny /29,19,15/, je rozvedená. Pracovala jsem 11 let jako lektorka chirofonetiky /alternativní logopedická metoda/ ve specializované MŠ s dětmi převážně s dg. autismus, ADHD, kombinovaná postižení. Od září 2019 je asistentkou pedagoga na střední průmyslové škole chlapce s dg Aspergerův syndrom, ADHD.

[15] Je členkou společnosti Rozalio /rodičů poškozených dětí po očkování/. Sama má 19-letého syna trvale invalidního následkem očkování.

[16] Stěžovatelka se jako studentka účastnila demonstrací na Václavském náměstí v únoru 2019 a 17. listopadu 2019. Jako občanka české republiky má velké obavy o dodržování demokratických principů, Ústavy a Listiny základních práv a svobod. Vláda vyhlásila nouzový stav a takřka každý den přidává nové příkazy, zákazy, a to bez přizvání odborníků /lékařů, právníků/. Vnímá se zděšením stále sílící moc jednotlivců, odklon od demokracie.... Zákaz vycházení, uzavření živností, obchodů, služeb, výroby, hranic /kde hlídá armáda, i toto už tu jednou bylo/. Toto vše bude mít nedozírné následky pro jednotlivé občany, pro stát celkově, pro ekonomiku.

[17] Pro stěžovatelku samotnou je v životě velmi důležitá filosofie svobody. Svobody slova, pohybu, vyznání. A má pocit, že jsou právě v této době porušovány.

[18] Velmi jí to znepokojuje, uvažuje dokonce i o opuštění ČR. Bude to však možné, když hrozí uzavřením hranic na 2 roky?.... Bude se kam uchýlit, když podobným způsobem „zahodila“ práva občanů a principy demokracie celá řada dalších vlád?

[19] Stěžovatelka se cítí zásadním způsobem dotčena na svých právech v důsledku chaoticky, bez respektování ústavně a zákonem daných procedur a bez řádného odůvodnění vydávaných opatření exekutivy.

IV.

Přípustnost ústavní stížnosti

[20] Stěžovatelka si je vědoma judikatury Ústavního soudu (např. usnesení ze dne 25. 7. 1994 sp. zn. I. ÚS 92/94), dle níž za zásah orgánu veřejné moci, jímž je porušeno základní právo občana, nelze považovat legislativní činnost. Je si současně vědoma toho, že předmětná opatření (která jsou podle jejího názoru opatřeními obecné povahy ve smyslu správního řádu) by měla být nejprve napadena ve správním soudnictví.

[21] V ideálním případě by tedy měla podání ústavní stížnosti předcházet praktická aplikace zákona o ochraně zdraví příslušnými orgány moci výkonné, tedy vydání autoritativního rozhodnutí, jehož budou stěžovatelé adresáty (resp., která zasáhne do jejich veřejných subjektivních práv), přičemž v úvahu v dané situaci připadá pouze vydání rozhodnutí o uložení správní sankce dle tohoto zákona.

[22] **S ohledem na specifické okolnosti dané věci, kdy podle stěžovatelky došlo a dochází k bezprecedentnímu ohrožení principů demokracie a právního musí být stěžovatelce připuštěna možnost domáhat se ochrany svých garantovaných základních práv i bez tohoto, aby musela nejprve předmětná opatření porušit a být za to sankcionována (případně pak usilovat o jejich zrušení ve správním soudnictví).**

[23] Navíc, pokud by bylo po stěžovatelce vyžadováno, splnění „podmínky“ vydání příslušného správně-trestního rozhodnutí směřujícího proti ní, muselo by se jednat o rozhodnutí, jímž by byla stěžovatelce uložena v rámci správního trestání sankce v podobě pokuty, přičemž aby mohli stěžovatelé „dosáhnout“ tohoto správně-trestního postihu, museli by splnit pro to zcela zásadní podmínku, a **sice jednat v rozporu s povinnostmi zákonem o ochraně zdraví stanovenými, a tedy jednat protiprávně**. Přestože stěžovatelka považují výše předestřená omezení základních práv za ústavně nekonformní, je si vědoma své povinnosti se až do eventuální derogace napadených opatření jimi řídit, přičemž **nelze po ní legitimně očekávat, že bude vědomě a účelově postupovat v rozporu s uloženými povinnostmi, nemá-li se již aktivovat právo na odpor podle čl. 23 Listiny**.

[24] Stěžovatelka rovněž podotýká, že **předmět její ústavní stížnosti má naprosto zásadní přesah nad rámec jejich vlastních zájmů**, neboť namítané zásahy do jejich práv se dotýkají všech osob na území ČR. Stěžovatelka tak poukazuje na ustanovení § 75 odst. 2 zákona o Ústavním soudu, podle kterého Ústavní soud neodmítne přijetí ústavní stížnosti, i když není splněna podmínka podle předchozího odstavce, jestliže: „a) *stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy Stěžovatele a byla podána do jednoho roku ode dne, kdy ke skutečnosti, která je předmětem ústavní stížnosti, došlo*“. Stěžovatelka se dovolává aplikace tohoto ustanovení, neboť její stížnost podstatně převyšuje zájmy jí samotné a byla podána ve lhůtě 1 roku od přijetí předmětných opatření exekutivy.

V.

Nezákonnost napadených opatření

[25] Stěžovatelka se dovolává porušení čl. 14 Listiny, podle kterého:

(1) *Svoboda pohybu a pobytu je zaručena.*

(2) *Každý, kdo se oprávněně zdržuje na území České a Slovenské Federativní Republiky, má právo svobodně je opustit.*

(3) *Tyto svobody mohou být omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých a na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody.*

[26] Stěžovatelka se rovněž dovolává porušení čl. 10 Listiny, podle kterého:

(1) *Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.*

(2) *Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.*

V.1. Protiústavnost spočívající v porušení pravidel stanovených v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb. (ZOB)

• Vyhlášení nouzového stavu

[27] Podle stěžovatelky v případě vydání Opatření o vyhlášení nouzového stavu nebyl respektován čl. 6 odst. 1 ZOB, podle kterého „*Nouzový stav se může vyhlásit jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území. Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají. Podrobnosti stanoví zákon.*“

[28] Nepromyšlený a v podstatě „amatérský“ přístup exekutivy je patrný již z nevhodného vymezení území. Nouzový stav byl vyhlášen „pro území České republiky“, což ovšem opomíjí skutečnost, že mezinárodní právo za území ČR považuje také např. prostory diplomatických misí (teorie exteritoriality). Vhodnější by bylo použít vymezení prostřednictvím území krajů (srov. čl. 99 Ústavy), které bylo již při vyhlášení nouzového stavu využito v minulosti.

[29] Za daleko podstatnější nedostatek je ovšem nutno považovat to, že v Opatření o vyhlášení nouzového stavu v rozporu s výslovným textem čl. 6 odst. 1 ZOB neobsahuje vymezení, „*kteřá práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají*“.

[30] Jak patrně, **Opatření o vyhlášení nouzového stavu žádné takové „vymezení“ ani cokoliv tomu i jen podobného neobsahuje.** Zde lze poukázat na analýzu z pera advokáta Tomáše Sokola:

„Neříkám, že to je principiálně špatně, naopak, skutečně mohou nastat a také již nastaly situace, kdy není možné svolávat Parlament a vláda musí mít v ruce instrumenty k operativnímu řešení nečekaných situací. To ale nic nemění na tom, že tento instrument dává výkonné moci velice silný mandát pro nejzásadnější zásahy do občanských práv. Z toho důvodu se domnívám, že není možné, aby to, co v tomto usnesení o vyhlášení nouzového stavu má být, tedy vymezení práv, která se omezují, bylo někde jinde, v jiném právním předpise. A to i kdyby k vyhlášení tohoto následujícího právního předpisu měla vláda dostatečnou legitimaci, což, jak budu dovozovat, ani nemá. A i kdyby k vyhlášení tohoto „doplňku“ došlo těsně po vyhlášení usnesení o nouzovém stavu.

Podle mého názoru musí být již v tomto předpise o vyhlášení nouzového stavu jasně deklarováno, jaká práva budou omezena. Tedy například právo shromažďování, právo svobody pohybu, právo nedotknutelnosti osoby a nedotknutelnosti obydlí atd.

To, co pak může následovat v nějakých dalších opatřeních vlády, již je faktická realizace tohoto průlomů do vymezených občanských práv, například karanténními opatřeními, omezením provozu restaurací atd. Současná konstrukce nouzového opatření a navazujících krizových opatření, ovšem obsahuje pouze tuto technickou stránku omezení ústavních práv, nikoliv však jejich předchozí výčet. V tomto se tedy s Janem Wintrem neshoduji. A zjevně shodný názor jako já má již zmiňovaný komentář ASPI.

Existuje další důvod, proč podle mého názoru nelze absenci vymezení sistovaných práv v usnesení o vyhlášení nouzového stavu zhojit usnesením vlády o krizových opatřeních. Konstrukce průlomů do ústavních práv je postavena na oprávnění vlády, primárně vyhlásit nouzový stav. To se děje podle zmiňovaného zákona o bezpečnosti ČR.

Teprve je-li vyhlášen nouzový stav, může vláda podle jiného právního předpisu, tedy podle zákona č. 240/2000 Sb., krizového zákona (dále také jen „kriz. zák.“) přijímat krizová opatření. Jinak řečeno, pro přijetí krizového opatření spočívajícího například v omezení pohybu osob, je nezbytné, aby před tím existovalo platné a účinné usnesení o nouzovém stavu.¹³

[31] Již tento nedostatek je podle stěžovatelky nutno shledat jako natolik závažný, aby Ústavní soud vedl ke zrušení tohoto opatření, jakož i navazujících opatření exekutivy, která byla vydána bez toho, aby byla respektována procedura vyžadovaná ústavním pořádkem ČR.

³ Místopředseda ČAK Tomáš Sokol: O nouzovém stavu a jeho účinnosti. Advokátní deník. Dostupné z <https://advokatnidenik.cz/2020/03/23/mistopredseda-cak-tomas-sokol-o-nouzovem-stavu-a-jeho-ucinnosti/>

- **Absence přezkumu ze strany poslanecké sněmovny**

[32] Opatření o vyhlášení nouzového stavu nebylo dosud přezkoumáno ze strany zákonodárního sboru, což se zdá být problém, protože například Komentář k tomuto ustanovení publikovaný v ASPI, je v tomto směru dosti striktní a uvádí: „Čl. 6 stanovuje rigidní pravidla pro vyhlášení nouzového stavu. Bez splnění náležitostí, které jsou v odst. 1 a 2 uvedeny, by vyhlášení nouzového stavu mělo být zrušeno Poslaneckou sněmovnou. Pokud se tak nestane, **je možné chápat, podle autorů tohoto komentáře, od doby skončení jednání Poslanecké sněmovny o problému (co může být i nereagování na oznámení o vyhlášení stavu) vyhlášení nouzového stavu jako nulitní.**“

[33] Je nutno konstatovat zásadní ústavněprávní deficit, ke kterému by se Ústavní soud měl vyjádřit. Poslanecká sněmovna přijala na svém zasedání dne 24. 3. 2020 několik zákonů, které byly přijaty za stavu legislativní nouze. Přestože nic zákonodárnímu sboru nebránilo v tom, aby byl přezkoumán postup exekutivy, k tomuto přezkoumání nedošlo.

[34] Jakkoli lze ústavní pojistku spočívající v tom, že musí dojít k přezkumu vyhlášení nouzového stavu ze strany exekutivy považovat za ne zcela dostatečnou (vláda má zpravidla v poslanecké sněmovně většinu a de lege ferenda by bylo na místě uvažovat na zpřísnění garancí proti zneužití moc, jak doporučuje ústavní právník Zdeněk Koudelka⁴), je nutné trvat na přísném dodržování ústavněprávní procedury.

V.2. Protiústavnost spočívající v tom, že napadená opatření nebyla založena na doporučení Ústřední epidemiologické komise

[35] Podle schváleného Pandemického plánu ČR je Komise pro řešení výskytu závažných infekčních onemocnění v České republice („Ústřední epidemiologická komise“ dále jen ÚEK) pracovním orgánem vlády ČR. Mezi její hlavní úkoly patří:

- a) informovat vládu o průběhu a důsledcích výskytu závažných infekčních onemocnění včetně výskytu chřipky způsobené novou variantou chřipkového viru v případě vzniku pandemie chřipky,
- b) koordinovat a kontrolovat činnost krajských komisí pro řešení výskytu závažných infekčních onemocnění včetně výskytu chřipky způsobené novou variantou chřipkového viru v případě vzniku pandemie chřipky,
- c) vyhodnocovat vývoj epidemiologické situace,
- d) doporučovat vládě přijímání příslušných protiepidemických opatření s celostátní působností.

⁴ Zdeněk Koudelka: Prezident, vláda a nouzový stav. Názory aktuálně. Dostupné z <http://blog.aktualne.cz/blogy/zdenk-koudelka.php?itemid=36251>

[36] ÚEK byla ministrem zdravotnictví svolána na den 27. 2. 2020. Jak je uvedeno na oficiálních webových stránkách Ministerstva zdravotnictví:⁵ „Všichni přítomní, včetně zástupce WHO Srdana Matice, zdůraznili, že **je zcela klíčová připravenost nemocnic a zdravotníků, nejen v nemocnicích, ale i v terénu.** Ministerstvo zdravotnictví proto včera rozeslalo dopis všem lékařům, kde jsou jasné informace, jak v případě podezření na koronavirus postupovat. „Je nutné, aby vedení nemocnic instruovalo své zaměstnance. **Zajišťujeme pro zdravotníky také ochranné pomůcky, protože oni jsou ti v první linii a s největší pravděpodobností jako první přijdou do kontaktu s nakaženým člověkem. Dohlédneme na to, aby zdravotníci měli tyto pomůcky k dispozici, a to nejen v nemocnicích, ale i praktici v terénu. Zdravotní péče je v případě rozšíření nákazy naprosto klíčová a musíme zajistit chod zdravotnických zařízení,**“ doplnil ministr.“ Jak je vidět, jako klíčové opatření ÚEK doporučila zajištění dostatku ochranných pomůcek pro zdravotníky.

[37] Toto ovšem nebylo naplněno a jak víme z médií, ochranné pomůcky vláda pro české zdravotníky v dostatečné míře nezajistila (přitom vláda schválila opakovaně zaslání mnoha tun zdravotnického materiálu do Číny).⁶

[38] Jako zcela zásadní pochybení stěžovatelka spatřuje to, že v rozporu se schváleným Pandemickým plánem ČR nebyla napadená opatření založena na doporučeních ÚEK. Přitom, jak vyplývá ze znění § 39 odst. 1 krizového zákona se v případě, kdy vzniklé ohrožení má povahu nákazy stává „Ústřední nákazová komise součástí Ústředního krizového štábu“. Pokud nebyla splněna opatření doporučená dne 27. 2. 2020 ze strany ÚEK, později již ÚEK ani nebyla svolána ÚEK, přestože zákon předpokládá, že by se měla stát součástí Ústředního krizového štábu, lze postup směřující k vydání napadených opatření hodnotit jako nezákonný.

[39] ÚKŠ je součástí struktury Bezpečnostní rady státu. Jeho hlavní devízou je, že zrychluje akceschopnost exekutivy při reakci na krizi. Zasedají v něm experti, kteří jsou na odborné diskuse připravení. V kompetenci má záchrannou, logistickou a informační agendu. Jeho hlavním úkolem je navrhnout vládě konkrétní opatření, o nichž pak kabinet pouze hlasuje. Vláda tak má uvolněné ruce pro politická rozhodnutí. Podle charakteru krizové situace jmenuje předseda vlády ČR a BRS, který rozhoduje o aktivaci ÚKŠ, předsedou ÚKŠ ministra vnitra nebo ministra obrany.

[40] Je zcela nepochopitelné, proč byl ÚKŠ poprvé svolán až na den 16. 3. 2020 (až poté, co usnesením vlády č. 213 došlo dne 15. 3. 2020 ke změně jeho statutu). **Napadená opatření tak byla zcela neodůvodněně vydána bez koordinace ze strany ÚKŠ.**

⁵ https://www.mzcr.cz/dokumenty/na-ministerstvu-zdravotnictvi-zasedla-kvuli-koronaviru-ustredni-epidemiologiccka-18596_1.html

⁶ Viz např. tisková zpráva Ministerstva zahraničních věcí https://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2020_02_17_ceska_republika_vysle_d_o_ciny_vladni.html

V.3. Protiústavnost spočívající ve zcela nedostatečném odůvodnění napadených opatření

[41] Svoboda pohybu a pobytu je odrazem obecné svobody jednání a v tomto směru ji můžeme zařadit mezi klasická přirozená práva negativní povahy. Jak uvedl Výbor pro lidská práva ve svém obecném komentáři č. 27 z roku 1999, svoboda pohybu je "nezbytnou podmínkou svobodného rozvoje osobnosti."

[42] Podle § krizového zákona (který provádí ustanovení ZOB) „*Za nouzového stavu nebo za stavu ohrožení státu lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit ... c) svobodu pohybu a pobytu ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací*“.

[43] K náležitostem odůvodnění opatření obecné povahy se NSS vyjádřil již v rozsudku ze dne 16. 12. 2008, č. j. 1 Ao 3/2008 - 136, publikovaném pod č. 1795/2009 Sb. NSS: „**Podle § 173 odst. 1 správního řádu musí opatření obecné povahy obsahovat odůvodnění. Jeho specifický obsah je blíže určován řadou ustanovení ... Z § 68 odst. 3 užitého přiměřeně dle § 174 odst. 1 správního řádu je však zřejmé, že v tomto odůvodnění nesmí zejména chybět esenciální obsahové náležitosti odůvodnění běžného správního rozhodnutí. I v odůvodnění opatření obecné povahy je tak nutno uvést důvody výroku, podklady pro jeho vydání a úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů.**“

[44] Ve stejném rozhodnutí pak NSS dodává: „**Nutno zdůraznit, že v případě faktické nepřezkoumatelnosti této části odůvodnění opatření obecné povahy není úkolem soudu, coby orgánu, jemuž přísluší pouze přezkum vydaného opatření obecné povahy, aby nahrazoval skutková zjištění a právní závěry, které měl učinit správní orgán, a zasahoval tak do jeho působnosti.**“

[45] Ústavní soud, byť v souvislosti se správními akty normativními, výslovně konstatoval, že od menších obcí nelze očekávat, že své právní předpisy budou formulovat ve stejné kvalitě, jakou by měly mít formulace zákonných norem, neboť obce zpravidla nedisponují erudovanými legislativci (např. Pl. ÚS 45/05), což je nutno *mutatis mutandis* vztáhnout i na napadené opatření obecné povahy. Za pomoci argumentu *a contrario* je nutno dovodit, že v případě napadených opatření, které byly přijaty vládou, resp. ministerstvem, je **důvodné trvat na řádném odůvodnění, jakož i splnění dalších formálních požadavků**. Ústřední orgány státní správy disponují rozsáhlým aparátem úředníků a odborníků, kteří mohou zajistit bezvadné splnění všech zákonných požadavků.

[46] Stěžovatelka je přesvědčena, že požadavky založené judikaturou NSS a ÚS nejsou v případě žádného z napadených opatření splněny. Přestože jsou ukládána zcela zásadní opatření, která zásadním způsobem omezují základní práva a svobody jednotlivců, odůvodnění napadených opatření je naprosto kusé a nedostatečné, není možné z nich zejména seznat, v čem spočívá naplnění zákonných ustanovení (např. v čem je splněna podmínka podle čl. 5 ZOB, podle kterého se musí jednat o pohromu, která ve „**značném rozsahu**“ ohrožuje životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek

a bezpečnost. Z odůvodnění napadených opatření není možné seznat, proč byla zvolena právě tato opatření, zda byla zvažována jiná (mírnější opatření), apod. V případě opatření o vyhlášení nouzového stavu pak odůvodnění zcela absentuje, přestože byla zvolena maximální přípustná délka trvání daného opatření! Je tak podle stěžovatelky možné dovodit, že již na základě nedostatečného odůvodnění napadených opatření je dána jejich nezákonnost.

[47] To platí tím spíše pro později vydané Mimořádné opatření ministerstva zdravotnictví ze dne 23. 3. 2020. **Analogicky lze poukázat na postup v rozporu s doktrínou tzv. zesílených důvodů, jak byla rozpracována v judikatuře Ústavního soudu** srov. zejména nálezy ze dne 12. 12. 2013 sp. zn. I. ÚS 2665/13 (N 217/71 SbNU 545), ze dne 4. 5. 2015 sp. zn. I. ÚS 217/15 (N 85/77 SbNU 247) nebo ze dne 14. 9. 2016 sp. zn. I. ÚS 2652/16]. Tato doktrína je založena na požadavku, aby v případě vzetí do vazby na základě ne zcela úplně či dostatečně zjištěného skutkového stavu (např. se nepodařilo vyslechnout všechny svědky či prověřit důkladně všechny důležité okolnosti) orgány činné v trestním řízení důkazní situaci při trvajícím podezření podložily dalšími důkazy ve prospěch pokračování ve vazebním stíhání. Nelze pouze mechanicky přebírat několik měsíců staré názory a ponechávat důkazní situaci v nejasnosti.

[48] To platí také v situaci nyní předkládané. **I pokud by snad bylo možné připustit přijetí opatření pouze se stručným odůvodněním daným krizovou situací, tak pokud dochází k prodlužování trvání omezení základních práv a svobod či změnám režimu, je na místě již plně trvat na požadavku řádného odůvodnění kroků exekutivy.**

14

V.4. Svévolný postup exekutivy spočívající ve zrušení opatření v režimu nouzového zákona a vydání totožného opatření v režimu zákona o ochraně veřejného zdraví

[49] Jak uvedl ústavněprávní expert Jan Wintř ve své analýze: „Zvláště je v této souvislosti třeba varovat před jakýmkoli snahami bránit soudům v kontrole těchto vládních opatření. K tomu vláda zatím nesáhla, zatím ministerstvo spravedlnosti jen doporučilo soudům nekonat ústní jednání. Krok vlády vůči obecním a krajským zastupitelstvům (viz bod 12) je ale v této souvislosti znepokojivý.“

[50] Toto bohužel již není pravda. Právnička Mgr. Vendula Zahumenská, Ph.D. napadla část vládních opatření žalobou u správního soudu jako opatření obecné povahy.⁷ Zřejmě právě v souvislosti s podanou žalobou u Městského soudu v Praze (kde byl zvolen velmi rychlý postup a kde již na den 27. 3. 2020 bylo nařízeno jednání), jakož i v souvislosti s tím, jak se začaly objevovat informace o tom, že podle § 36 krizového zákona nese stát

⁷ Spisová značka probíhajícího řízení u Městského soudu v Praze je 10 A 35/2020. Viz

<https://www.davidzahumensky.cz/2020/03/17/at-vlada-bojuje-s-koronavirem-lepe-nouzovy-stav-jinak-a-bez-babise/>

odpovědnost za škodu způsobenou v důsledku přijatých krizových opatření, se exekutiva uchýlila k nesmírně zavrženíhodnému postupu.

[51] Vláda v tichosti zrušila původní Krizové opatření ze dne 15. 3. 2020 a prostřednictvím Mimořádného opatření ze dne 23. 3. 2020 změnila pravidla hry. V důsledku toho došlo k odročení nařízeného jednání na neurčito.

[52] Postup exekutivy, která nyní vydaná opatření opírá o § 69 odst. 1 písm. e) zákona o ochraně veřejného zdraví, je nutno z hlediska překročení ústavních i zákonných mantinelů označit za ještě tristnější, než tomu bylo dosud.

[53] Porovnáním ustanovení § 69 odst. 1 písm. i) o ochraně veřejného zdraví s ostatními ustanoveními téhož zákona lze bez pochyby dovodit, že zákonodárce nepředpokládal možnost, že ministerstvo na základě tohoto ustanovení bude oprávněno k tak razantním omezením ústavně zaručených práv a svobod, jaká představují napadená opatření. S ohledem na úpravu v ústavním zákoně o bezpečnosti České republiky a navazující úpravu nouzového stavu v krizovém zákoně je takový postup podle stěžovatelky zcela absurdní, jelikož postup pro vydávání takto rozsáhlých opatření je stanoven právě v těchto předpisech. Podle stěžovatelky nepředstavuje § 69 odst. 1 písm. i) zákona o ochraně veřejného zdraví dostatečné zákonné zmocnění, které by zakládalo pravomoc ministerstva vydat napadená opatření.

[54] Pro účely rozsáhlých krizových situací, jakou je i současná epidemie, existuje podle názoru stěžovatelky příslušná úprava v krizovém zákoně, který zmocňuje vládu k přijímání krizových opatření, kterými může zasáhnout do základních práv a svobod uvedených v § 5, přičemž je to vláda, která je za taková mimořádná a rozsáhlá opatření politicky odpovědná. Tento postup ostatně vláda původně učinila, čímž sama uznala, že současná epidemie je krizovou situací vyžadující vyhlášení nouzového stavu a přijetí příslušných krizových opatření na vládní úrovni.

[55] Vedle toho, že **ministerstvo k vydání napadeného opatření nemá pravomoc**, jakož i toho, že pravděpodobným cílem tohoto postupu je obstrukce v řízení o návrhu na zrušení původních opatření, **spočívá jeho protiústavnost i v tom, že vláda a ministerstvo tímto postupem znemožnily osobám, které jsou napadenými opatřeními dotčeny, domáhat se náhrady škody podle § 36 krizového zákona.** Vláda a ministerstvo tak výše popsáním způsobem obcházejí platnou právní úpravu o náhradě škody způsobené krizovými opatřeními, čímž protiústavně zasáhly do práva všech osob na území České republiky domáhat se stanoveným postupem svého práva u soudu, příp. jiného orgánu, zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny.

[56] Že toto skutečně bylo cílem exekutivy potvrdili její čelní představitelé⁸:

⁸ Vláda svým postupem chce zamezit sporům o odškodnění, potvrdila ministryně financí Schillerová. Česká justice. <https://www.ceska-justice.cz/2020/03/vlada-svym-postupem-chce-zamezit-sporum-odskodneni-potvrdila-ministryne-financi-schillerova/>

„My jsme to učinili právě proto, že se objevovaly různé spekulace, a vždycky v každé takovéto krizové době, já si to pamatuju z dob povodní, máte vedle těch slušných lidí, kterých je zaplaťpánbůh většina, máte černé pasažéry. A vůči těm samozřejmě stát se vymezí, to znamená, že my jsme chtěli zamezit těm nejednoznačným výkladům, proto je to podle zdravotnického zákona,“ uvedla v ČT Alena Schillerová.

„Tak pokud samozřejmě vycházíme z toho principu, že ta opatření, která jsou v rámci zákona číslo 258 jsou podle jiného režimu, tak opravdu tady není ten režim, kdy je možné žádat náhradu. Ten je podle krizových zákonů a v tomto případě na toto se nevztahuje,“ potvrdil výklad exekutivy v TV Prima předseda Ústředního krizového štábu Roman Prymula.

[57] Podle stěžovatelky jsou některá z krizových opatření přijatých původně vládou v situaci současné epidemie na místě (v přiměřeném rozsahu), není však možné, aby vláda, resp. ministerstvo, uvedeným způsobem obcházely právní řád a ústavní pořádek České republiky. **Podle čl. 2 odst. 3 Ústavy může být státní moc uplatňována jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Podle čl. 1 odst. 1 Ústavy je Česká republika demokratickým právním státem a podle čl. 9 odst. 2 Ústavy je změna podstatných náležitostí demokratického právního státu nepřipustná.**

[58] Za jeden ze základních principů právního státu je pak nutné považovat i princip právní jistoty. Vláda a ministerstvo shora popsáním postupem, jakož i neustálými změnami krizových opatření v posledních týdnech, tento princip v podstatě zcela negovaly, neboť v množství krizových a mimořádných opatření je mimořádně obtížné se zorientovat. To má zásadní negativní vliv na základní práva a svobody všech osob na území České republiky.

[59] Ostatně proti podobným postupům se ESLP vymezil už v případě *Pressos Compania Naviera a další proti Belgii* (rozsudek ze dne 20. 11. 1995, č. 17849/91). Zde se řada vlastníků lodí z různých států domáhala náhrady škody po Belgii. Tvrdili, že chybami belgických lodivodů, kteří vedli jejich lodě do ústní řeky Schelde, došlo k poškození jejich lodí. Lodivodi byli belgičtí veřejní zaměstnanci a o přičitatelnosti škody belgickému státu tedy nebylo pochyb. V reakci na řadu žalob o náhradu škody však Belgie přijala novelu zákona o plavbě, kterou mimo jiné retrospektivně (30 let nazpět) vyloučila jakoukoli odpovědnost státu za pochybení způsobená lodivody. Za aplikace této novely pak belgické vnitrostátní soudy většinu žalob vlastníků lodí zamítly. ESLP konstatoval, že nárok na náhradu škody vzniká již okamžikem, kdy došlo ke škodné události. Stěžovatelé tak měli legitimní očekávání, že jejich situace bude posuzována právě podle právní úpravy platné v okamžiku vzniku dané události.⁹

[60] Z hlediska postupu exekutivy je možné poukázat nejen na překročení pravomocí ze strany Ministerstva zdravotnictví a snahu vyhnout se v průběhu vyhlášeného nouzového stavu odpovědnosti za škodu, ale rovněž na snahu znemožnit či ztížit rozhodování soudu

⁹ KMEC, Jiří, David KOSAŘ, Jan KRATOCHVÍL a Michal BOBEK. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. 1696 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-365-3.

o podaném návrhu na zrušení opatření obecné povahy. Jedná se o situaci analogickou, jako když se ministerstvo financí pokusilo bezprecedentním způsobem zamezit ústavnímu přezkumu napadeného právního předpisu ze strany Ústavního soudu v otázce právní úpravy nájemného ze strany v rozporu s ustanovením čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky (viz nálezy ze dne 20. 11. 2002 sp. zn. Pl. ÚS 8/02).

V.5. Protiústavnost spočívající v nepřiměřenosti přijatých opatření

[61] Dne 10. 3. 2020, kdy bylo vydáno Mimořádné opatření z téhož dne, bylo podle zprávy WHO na území ČR potvrzeno 38 případů onemocnění koronavirem.¹⁰ Dne 12. 3. 2020, kdy bylo vyhlášeno Opatření o přijetí nouzového stavu, bylo podle zprávy WHO ze stejného dne na území ČR 94 potvrzených případů koronavirové nákazy bez toho, aby zemřela byť jediná osoba v prokazatelné souvislosti s daným onemocněním.¹¹ Dne 14. 3. 2020 bylo potvrzených případů 150.¹² Dne 15. 3. 2020 pak 214.¹³

[62] Podle stěžovatelky nelze ani v jednom z těchto případů dospět k závěru, že by byly dány důvody pro vydání tak závažných opatření, které jsou předmětem tohoto návrhu.

[63] **Závazný Pandemický plán České republiky konstatuje, že v případě sezónní epidemie běžné chřipky onemocní 5 až 10 % obyvatelstva (v podmínkách ČR tedy zhruba pět set tisíc až jeden milion obyvatel).**

[64] Ústavní soud pro účely posouzení přiměřenosti zásahu do konkrétního ústavním pořádkem garantovaného základního práva či svobody aplikuje ve své ustálené judikatuře třístupňový test proporcionality v rámci kterého zkoumá „*zda předmětné opatření sleduje legitimní (ústavně aprobovaný) cíl jeho omezení, a pokud ano, zda je toto opatření k dosažení tohoto cíle vhodné (požadavek vhodnosti), dále, zda tohoto cíle nelze dosáhnout jiným způsobem, jenž by byl k dotčenému základnímu právu šetrnější (požadavek potřebnosti), a nakonec, zda zájem na dosažení tohoto cíle v rámci určitého právního vztahu převáží nad dotčeným základním právem (proporcionalita v užším smyslu).*“ – srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 31/13.

[65] Jak ve své analýze uvedl ústavní právník Jan Wintr: „*I jiná opatření vlády mají sporný zákonný základ a nemusí být přiměřená. Podle § 6 odst. 1 písm. b) krizového zákona lze nařídit „zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezených místech nebo území...“, ale může být vymezeným územím území celé ČR (pro vstup cizinců a pro volný*

¹⁰ Coronavirus disease 2019 (COVID-19) Situation Report – 50, dostupné z https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200310-sitrep-50-covid-19.pdf?sfvrsn=55e904fb_2

¹¹ Coronavirus disease 2019 (COVID-19) Situation Report – 52, dostupné z https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200312-sitrep-52-covid-19.pdf?sfvrsn=e2bfc9c0_4

¹² Coronavirus disease 2019 (COVID-19) Situation Report – 54 https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200314-sitrep-54-covid-19.pdf?sfvrsn=dcd46351_8

¹³ Coronavirus disease 2019 (COVID-19) Situation Report – 55 https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200315-sitrep-55-covid-19.pdf?sfvrsn=33daa5cb_8

pohyb všech osob)? Anebo dokonce celý svět (pro zákaz vycestovat)? Ta vymezování „území celé ČR“ a „celý svět“ patrně zákonodárce v roce 2000 na mysl neměl, jenže zákonodárce asi nepočítal s celosvětovou epidemií. Nouzový stav je vyhlášen „pro území ČR“, je tedy sporné, zda může regulovat chování na území jiných států. Osobám nacházejícím se na území ČR zákazy v rámci nouzového stavu ukládat lze, při širokém výkladu krizového zákona možná může být vymezenou oblastí i oblast mimo území ČR, těžko ale celý svět. Pochybná je i proporcionalita zákazu vycestovat, protože není nezbytný pro ochranu zdraví na území ČR.“¹⁴

[66] Stěžovatelka poukazuje na to, že předmětnými opatřeními se „zakazuje volný pohyb osob na celé České republiky“. Tento postup je nepřiměřený, když efektivnější a méně omezující alternativou jsou např. zdravotní kontroly obyvatelstva (např. v Jižní Koreji realizované převážně s využitím nejmodernějších technologií), případně separace osob vyššího věku, u kterých hrozí reálně vážné dopady na zdraví. Nahodile a nepromyšleně zakotvené výjimky (viz např. výjimka pro pobyt v přírodě nebo parcích) pak opět vede k tomu, že dané opatření je nutno označit za svévolné. Neodůvodněně a nepřiměřeně je zasahováno rovněž do práva stěžovatelky na ochranu soukromého a rodinného života.

[67] Poukázat lze dále na plíživé rozšiřování povinností při zapojení bezpečnostních složek (viz článek: Ministerstvo zdravotnictví zakázalo cesty na chalupy a nařídilo lidem pobyt v místě bydliště)¹⁵: „Zákaz cest mimo bydliště Ministerstvem zdravotnictví platí od úterý 24. března do 1. dubna a navazuje na předchozí nařízení vlády, která ale byla zrušena. Podle ministra vnitra Jana Hamáčka mají lidé zůstat doma a chodit jen na nákup a na chalupy nejezdit.“

18

V.

Návrh

[68] **Stěžovatelka navrhuje, aby Ústavní soud rozhodl, že předmětná stížnost je ve smyslu § 39 ZÚS naléhavá a projednal ji přednostně s nejvyšším urychlením.**

[69] **Stěžovatelka navrhuje, aby Ústavní soud analogickou aplikací § 58 odst. 3 zákona o Ústavním soudu stanovil vykonatelnost zrušujícího nálezu s odstupem jednoho dne od doručení nálezu účastníkům řízení, aby vláda České republiky měla přiměřený časový prostor pro eventuální přijetí nových krizových opatření.**

[70] **Stěžovatelka navrhuje, aby Ústavní soud vydal tento nález:**

I. Napadenými opatřeními (Usnesení vlády ČR ze dne 12. 3. 2020 č. 194 o vyhlášení nouzového stavu, Usnesení vlády ČR ze dne 15. 3. 2020 č.

¹⁴ Jan Wintr. Přehled problémů a rizik spojených s nouzovým stavem a krizovými opatřeními vlády (k 24. 3. 2020). Dostupné z <https://www.wintr.cz/>

¹⁵ Ministerstvo zdravotnictví zakázalo cesty na chalupy a nařídilo lidem pobyt v místě bydliště. Česká justice. <https://www.ceska-justice.cz/2020/03/ministerstvo-zdravotnictvi-zakazalo-cesty-na-chalupy-a-naridilo-lidem-pobyt-v-miste-bydliste/>

215 o přijetí krizového opatření a mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ČR ze dne 23. 3. 2020, č.j. MZDR 12745/2020-1/MIN/KAN) byla porušena ústavně zaručená práva stěžovatelky.

II. Uvedená opatření se proto tímto nálezem ruší.

Mgr. David Zahumenský, advokát na základě plné moci